

Lideratge i direcció educativa: una iniciativa cap a la qualitat dins l'educació

Xavier Juan

DE cada vegada és més important la figura del líder educatiu dins els centres escolars. Aquest paper recau sobre el director/a, i que amb freqüència, no té la formació idònia per desenvolupar la gestió i direcció d'un centre escolar.

Sense cap dubte el tema de lideratge és crucial. Les institucions educatives de qualsevol nivell d'ensenyament requereixen tenir entre el seu personal directiu a vertaders líders que impulsin el desenvolupament de les seves unitats educatives.

En relació amb la gestió i direcció escolar tots hem tengut experiències amb èxit i d'altres que no ho eren tant. Si obrim ben bé els ulls es possible adonar-nos de que la diferència entre unes i altres experiències està donada per la major qualitat de qui exerceix el lideratge.

Des del punt de vista normatiu s'han anat plantejant varis models directius des de les diferents lleis educatives que no han aconseguit satisfer les demandes i necessitats dels centres. També es veritat que la mobilitat dels docents que han dedicat la seva tasca a la direcció ha estat molt notable, fet que dificulta encara més un model consensuat de direcció.

Des de fa uns anys l'administració i altres institucions estan duent a terme iniciatives encaminades a la formació

d'aquells docents que han ocupat o estan ocupant càrrecs directius. Però en molt de casos no han tengut continuïtat durant un llarg període de temps, o han estat lluny de la pròpia pràctica educativa.

Ara, des de l'Institut de Ciències de l'Educació, la Conselleria d'Educació i Cultura i el Fòrum Europeu d'Administradors de l'Educació de les Illes Balears, ha sorgit una iniciativa que dona resposta a les necessitats que genera la gestió d'un centre educatiu. Aquesta iniciativa es materialitza en un postgrau desenvolupat en una sèrie de mòduls: la capacitat de lideratge i direcció, l'administració i gestió educativa, la gestió de la innovació educativa i la mediació i resolució de conflictes.

Un aspecte molt significatiu d'aquest postgrau és la varietat de persones que hi assisteixen ja que n'hi ha que exerceixen la direcció des de fa uns anys i n'hi ha que mai han ocupat cap càrrec directiu. Això ocasiona un enriquiment mutu continu. Aquest enriquiment ve recolzat per l'estructura del postgrau mitjançant els grups de treball que van variant en funció dels mòduls, practiques en els centres educatius amb el seguiment d'un tutor de pràctiques, ponències teòrico-pràctiques, i tutories personalitzades durant tot el postgrau.

OBJECTIUS que es plantegen en el postgrau:

- Els objectius que s'ha plantejat per aquest postgrau són:
- Desenvolupar la capacitat de lideratge amb una visió d'escola i un estil personal.
- Desenvolupar habilitats de direcció i gestió.
- Reflexionar sobre els principis i valors implicats en l'exercici de la direcció.
- Examinar en la realitat la pràctica i l'exercici de la direcció.
- Millorar les capacitats personals i les destreses de relació interpersonal significatives per a les responsabilitats de direcció.

CONTINGUTS més rellevants:

Els continguts estan estructurats en funció de cada mòdul.

El primer mòdul abans esmentat fa referència al concepte i característiques

d'un lideratge eficaç i als conductes dels líders en relació amb es equips de treball.

El segon mòdul tracta de l'escola com a organització, i del seu desplaçament en e diferents Reials decrets, ordres i instruccions.

El tercer mòdul parla de la innovació curricular, dels obstacles davant el canvi i dels agents d'innovació.

I el quart mòdul fa referència a la convivència escolar, possibles conflictes i la seva resolució.

QUALITAT I LIDERATGE.

Les darreres lleis educatives promouen el lideratge de la direcció i donen més autonomia als centres i la importància de la figura del director.

Fins ara molts de directors, a causa de l'absència de formació en gestió institucional, com abans he dit, dirigeixen amb l'ajuda de la intuïció, de l'autofor-
mació o/i dels consells dels altres i dels inspectors o professionals universitaris. Amb freqüència molts docents es queixen dels seus directors per decisions desencertades o perquè l'escola no té en compte les seves expectatives. El fet que un mestre no senti que els seus objectius personals, des del punt de vista professional, coincideixin amb els seus objectius de l'escola implica, inevitablement, un baix rendiment en la seva feina; fet que, al cap i a la fi, recau en la qualitat del procés d'ensenyament-aprenentatge dels alumnes.

Segons l'EFQM (European Foundation Quality Management) la qualitat educativa queda marcada pels següents criteris que tot líder ha de tenir present en la gestió de la seva escola:

1. L'orientació de tota activitat dirigida a la satisfacció dels clients, entesos com els alumnes, pares, la societat i tots aquells agents externs.
2. La millora continua com a mètode de treball.
3. La gestió amb dades, el model de la qual es basa en l'autoavaluació i feedback.
4. El lideratge com a element impulsor de la qualitat.
5. El treball en equip i la cultura de la participació voluntària en els processos de qualitat.

De tot això se n'extreuen uns indicadors claus que es troben a un centre on hi ha un equip directiu eficaç:

- Normes i objectius comuns assumits en un projecte educatiu.
- Treball en equip de professorat i presa de decisions compartides.
- Organització i funcionament àgils amb un lideratge clar de la direcció.
- Estabilitat del professorat.
- Programa de formació en funció de les necessitats del centre.
- Planificació i coordinació curricular entre el professorat amb mecanismes per a l'avaluació contínua dels alumnes.
- Alt nivell de participació dels pares.

- Esperit d'escola.
- Utilització racional del temps.
- Recolzament efectiu de les autoritats de les que depenen.

En conclusió, m'agradaria que amb aquestes quatre pincellades els docents s'engresquessin a participar ,com jo ho estic fent, d'aquest postgrau perquè en un futur no llunyà puguem gestió sense por un centre educatiu sense cap limitació per lo que respecta a la formació.

BIBLIOGRAFIA:

-Ballenato Prieto, Guillermo. *Trabajo en equipo: dinámica y participación en los grupos*. Ed. Pirámide.

-*Conferencia en el I Congreso Nacional sobre Liderazgo en el Sistema Educativo Español*. (Córdoba, 28-31 de marzo de 2001). Departamento de Educación de la Universidad de Córdoba. Publicado en *Actas del Congreso*, pp. 95-130.

-*Guia del curs de postgrau: Expert Universitari en Direcció de Centres Educatius*. Any acadèmic 2005-06. ICE i Conselleria d'Ed. i Cultura del Govern de les Illes Balears.